

ДО
НАУЧНОТО ЖУРИ ЗА ЗАЩИТА НА
ДИСЕРТАЦИОНЕН ТРУД
НА ДОКТОРАНТ ХРИСТИНА АРГИРОВА,
ЮЗУ „НЕОФИТ РИЛСКИ“

СТАНОВИЩЕ

от

доц. д - р Галина Огнянова Йолова - Паскалева, Икономически университет-Варна,
катедра „Правни науки“

за

дисертационен труд за присъждане на образователната и научна степен „доктор”
в област на висше образование: 3. Социални, стопански и правни науки,
професионално направление: 3.6. Право, докторска програма Трудово право и
обществено осигуряване на Христина Вълчева Аргирова на тема „Право на платен
годишен отпуск – предпоставки за възникване и упражняване”

Основание за изготвяне - Заповед № 2267/8.10.2024 г. на Ректора на ЮЗУ “Неофит Рилски“ и решение на първо заседание на научно жури за защита на дисертационен труд за придобиване на научна и образователна степен „доктор“ на задочен докторант към катедра “Гражданскоправни науки” при Правно – исторически факултет на ЮЗУ, Христина Вълчева Аргирова с тема на дисертационния труд „Право на платен годишен отпуск – предпоставки за възникване и упражняване”, научен ръководител: доц. д-р Александър Иванов

Уважаеми членове на Научно жури,

След като се запознах с представените материали – дисертационен труд, представени публикации, автобиография и др. установих, че докторантът отговаря на минималните национални изисквания по ЗРАСРБ за присъждане на образователна и научна степен ОНС „Доктор“ и е отчислен с право на защита.

I. Актуалност на проблематиката

Изследването анализира института на правото на платен годишен отпуск според българското трудово право през призмите на историческо изследване в развитието на института в отделните етапи от развитие на законодателството, както и актуално състояние на уредбата със съответните му анализ, предложения и изводи за усъвършенстване на нормите. В този смисъл разработката е особено актуална предвид доктриналната необходимост материята, касаеща правото и ползването на платен годишен отпуск да се изследва в нейната цялост и комплексен характер. В националната трудовоправна доктрина тематиката е изследвана в отделните ѝ аспекти, в който смисъл все още отсъства цялостно и систематично доктринално изследване. От друга страна, динамиката на развитие на обществените отношения, както и трайно налагащата се дигитализация на трудовите правоотношения и формите на престирание на труда, налагащи непрекъсната и спешна адекватност на нормите, провокират автора към актуален и систематичен теоретичен анализ, както предвид нуждата от преодоляване на законовите несъвършенства и свързаните с тях практически разрешения, така и с оглед предлагане на един нов, адаптивен на обществените потребности анализ при изследване на проблемата - най – вече на плоскостта на защита на базисни трудови права на работника или служителя.

II. Обща характеристика и структура на труда

Представеният ми за становище дисертационен труд се състои от увод, четири глави, заключение, приложения и използвана литература. Общият обем на труда е 228 стр, с балансирано структуриран предвид съдържанието на главите вид. Използваните литературни източници са 78, от които 66 научни публикации, което безспорно насочва

към една стабилна доктринална основа за извеждане на аргументирани и обосновани научни тези и предложения де леге ференда.

Глава първа (Платен годишен отпуск) дава доктринало изясняване на понятието на института през призмата на изясняване на неговата същност и разграничаването му от сродни трудовоправни понятия, както и извършва ретроспективен обзор на института на платеният годишен отпуск, като съдържа периодизация в историческото му развитие в международноправните актове и отделни национални законодателства, както и в аспекта на националната трудовоправна система, предвид отделните етапи от развитието на законодателството. Чрез анализиране на отделните видове платен годишен отпуск и свързаните с тях специфики и процедури се извежда и обобщава доктринално обоснована систематика с коректен и актуален нормативен анализ.

Глава втора (Общ ред за ползване на платения годишен отпуск) обхваща цялостно и детайлно изследване реда за ползване на отпуска, в аспектите на неговата правна същност, свързани режими на прилагане, както и правила за определяне времето на ползване, съответно - погасяване правото на ползване на платен годишен отпуск. Проблематиката се изследва и анализира, както през призмата на разнообразната съдебна практика, така и предвид отделни законодателни решения, респ. най - актуални законови промени, на които се дава надлежно теоретично коментирание и извеждат обосновани авторови тези, изводи и предложения.

Глава трета (Отклонения от общия ред) съдържа изследване на отделни процедури по ползването на платения годишен отпуск, представляващи отклонение от общия режим, в частност – ползване въз основа на едностранно волеизявление, както и хипотези на прекъсване и отлагане ползването на отпуск, в аспектите на нормативната им уредба и съответното ѝ авторово анализиране, така и в аспектите на относимата към проблема съдебна практика.

В Глава четвърта(Имуществени последици, свързани с ползването платения годишен отпуск) се изследват и анализират правото на възнаграждение при ползването на платен годишен отпуск, обезщетение при неползването на отпуска, както на нивото на уредбата им в кодифицирания и отделните подзаконови нормативни актове, така и предвид практически разрешения и съдебна практика.

Заклучението обобщава извършеното изследване като коректно систематизира приносите, обобщенията и постигнатите резултати, както и извежда следващите се от анализа предложения „de lege ferenda“.

В тези съдържателни и структурни аспекти, се дава едно цялостно и комплексно правно изследване на института на платения годишен отпуск, като на базата на извършения анализ се извеждат както традиционните схващания, така и нови теоретични концепции, развиват се и се обосновават самостоятелни авторови тези, коректно и в подчинение на научната цел се анализира и обобщава относимата съдебна практика, както и се правят аргументирани предложения de lege ferenda за усъвършенстване на правната уредба.

III. Приносни моменти на дисертационният труд

Приносните моменти на труда могат да бъдат изведени на следните нива:

1. Ретроспективно изследване правото на платен годишен отпуск според българското трудово право с очертана периодизация в развитието на института.

2. Цялостно, детайлно и систематизирано изследване същността, характеристиките и режимите на ползване на отпуска, от аспектите на всички равнища на нормативното регулиране

3. Анализиране на значителна по обем съдебна практика, коректно препратена към отделните аспекти на проблематиката и изведена чрез аргументирани изводи, предложения и изследователски тези

4. Сравнително – правно изследване института на платения годишен отпуск в националното и други правни системи и законодателства, посредством успешно очертаване спецификите на отделните режими и следващите им се разлики в законата и практическа приложимост, респ. тенденции за развитие

5. Изведени – аргументирано и обосновано, и някои нови доктринални дедукции, в частност:

5.1 обосновано извеждане на дефиниция на института,

5.2 анализиране спецификата на въздействие на института върху трудовото правоотношение

5.3. доктринално и практическо изясняване проблемът за погасяване на правото на ползване на платения годишен отпуск. На нивото на неговата същност и характеристика - субективно право на отпуск, респ. правото на ползване, както и чрез анализиране на въпроса и практическото значение на проблемата дали погасеното право може да бъде упражнено и след като давността е изтекла, както и кога изтича давностния срок.

6. Изведени аргументирани предложения *de lege ferenda* в следния смисъл:

6.1 да се допълни текста на чл. 174, ал. 4, пр. 2 от КТ и да гласи, че работодателят има право да предостави платения годишен отпуск на работника или служителя и без негово съгласие при ползване на отпуска едновременно от всички работници и служители, както това е предвидено в нормативен акт или в правилника за вътрешния трудов ред. С оглед защита на работниците и служителите текстът на подзаконовата норма следва да бъде възпроизведен в Кодекса на труда;

6.2 работодателят да може да предостави платения годишен отпуск на работника или служителя и без негово съгласие, но за не повече от половината от полагаемият му се размер за календарната година; това ограничение не следва да бъде прилагано в хипотезата на чл.173, ал. 4, пр. 3 от КТ, защото в този случай поведението на работодателя е в следствие бездействието на работника или служителя.

6.3 да се предвиди срок, в който работодателят да уведоми работника или служителя или всички от тях, че ще упражни правото си по чл. 173, ал. 4 от КТ.; предложението е мотивирано от разпоредбата на чл. 176, ал. 3 от КТ, като в случая уведомяването от страна на работодателя да в по-кратък срок - например 3 дни предварително;

6.4 допълване на текста на чл. 175, ал. 1 от КТ като се включи изр. 2, съгласно което с разрешаването на отпуск по 162 -164в се прекъсва ползването на платения годишен отпуск, освен като работникът или служителят не поиска да продължи ползването на платения годишен отпуск;

6.5 изменение на чл. 175, ал. 1 *in fine* от КТ, което да гласи, че след приключване ползването на отпуска, прекъснал ползването на платения годишен отпуск, продължава ползването на последния съгласно вече полученото разрешение от работодателя, освен ако страните не договорят нещо друго;

6.6 въвеждане на възможността за отлагане, в хипотезата на чл. 176, ал. 1, т. 1 от КТ, на вече разрешен, но при не започнало реално платен годишен отпуск, по взаимно съгласие на страните, изразено писмено (по аналогия с прекъсването по чл. 175, ал. 2 от КТ).

7. Аргументирано и в изпълнение на заложената научна цел се извеждат и следните по – характерни изводи и обобщения, а именно:

7.1. Националното законодателство, уреждащо минималния размер на платения годишен отпуск, надхвърля международния трудов стандарт, но е в съответствие с европейските стандарти, които предвиждат 4 седмици минимален размер на основния платен годишен отпуск (чл. 2, § 3 ЕСХ).

7.2. Действащата трудово-правна уредба отстъпва от предвиденото в чл. 2, т. 5 от Конвенция N 52, че годишният платен отпуск трябва прогресивно да се увеличава съответно с прослужените години по реда, предвиден в националното законодателство, предвид което се споделя виждането за засилващата се роля на договарянето (индивидуално и колективно) при определянето на по-високи, съответно обвързани с трудовия стаж, размери на основния платен годишен отпуск.

7.3. Националното законодателство отстъпва и от предвиденото в чл. 2, т. 4 от Конвенция N 52, че може да се разреши в изключителни случаи разделянето на годишния платен отпуск, но само за тази част от отпуска, която надвишава минималния отпуск.

7.4 налице е известна празнина в уредбата на едностранното предоставяне на платения годишен отпуск от работодателя

8. Изведено систематизирано – хронологично и по същество, в приложение решения на ВКС, чрез посочване на конкретните въпроси, по които е допуснато касационното обжалване.

9. Подчертано практически и прескриптивен характер на изследването, резултатите от които могат успешно да се апробират, както в практиката на работодателите, така и в теоретичната и практическа подготовка на студентите, от различни специалности, изучаващи дисциплината Трудово право.

По темата на дисертационния труд авторът има три публикации – една статия и два доклада - факт, който насочва към траен научен интерес и възможност за разнообразни и

самостоятелни научни изследвания с подчертан прескриптивен и научно – приложен ефект.

Към дисертационното изследване могат да бъдат отправени и следните бележки:

1. Да се прецизира оформянето на използваната литература в съответствие с установените изисквания за библиографско описание, като е добре, в самостоятелен раздел да се опишат и използваните нормативни актове

2. *Глава трета Отклонения от общия ред* считам, че редакционно по – добре би било да се пренаименува на *Отклонения от общия ред за ползването на платен годишен отпуск*

Отправените бележки по никакъв начин не влияят върху безспорните положителни качества и значимите научни приноси на труда.

Заключение

Въз основа на гореизложеното давам изцяло положителна оценка на разработения дисертационен труд на тема „Право на платен годишен отпуск – предпоставки за възникване и упражняване”.

Цялостната положителна оценка на изследването, постигнатите научни резултати и аргументираните приноси, както и съответствието с установените законови изисквания на ЗРАСРБ, ППЗРАСРБ, и Правилника на ЮЗУ „Неофит Рилски“, ми дават основание с убеденост да препоръчвам на уважаемите членове на научното жури да присъдят на Христина Вълчева Аргирова образователна и научна степен „доктор“.

16.10.2024 г.

Изготвил:

Регламент (ЕС) 2016/679 на
Европейския парламент и на
Съвета от 27.04.2016

/доц.д-р/ Иолова - Паскалева/